

Teollisuusliitto ry

Lausunto

Asia: HE 169/2024 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain 1 ja 24 §:n muuttamisesta

Teollisuusliitto kiittää mahdollisuudesta toimittaa kirjallinen lausunto eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan kausityölakia muutettavaksi, jotta luonnontuotteiden keruu voidaan lisätä lain soveltamisalaan muuttamalla valtioneuvoston kausityöasetusta.

Luonnonmarjojen kerääjien työsuhteisuus on pitkään odotettu edistysaskel. Työsuhteisuus siirtää yrittäjäriskin työnantajalle ja tuo kerääjät työlainsäädännön sekä Teollisuusliiton ja Maaseudun Työnantajaliiton solmiman, yleissitovan maaseutuelinkeinojen työehtosopimuksen piiriin. On myös kannatettavaa, että marja-alan yritykset asetetaan samaan asemaan muiden alkutuotannon kausityönantajien kanssa.

Teollisuusliitto kannattaa luonnontuotteiden keruun sisällyttämistä jatkossa kausityölain soveltamisalaan. Kyseessä on selkeästi kausiluontoinen työ ja kausityöntekijästatus on työntekijälle tarvittavan kausityöluvan osalta taloudellisesti edullisempi ratkaisu kuin työntekijän oleskeluluvalla toimiminen.

Maatalousala on työperäisen hyväksikäytön osalta riskiala ja luonnonmarjankeruuksessa on esiintynyt kestämaton määrä hyväksikäyttöä. Työntekijästatus ei itsessään estä työperäistä hyväksikäyttöä tai ihmiskauppaa. Kerääjien pääsääntöinen työsuhteisuus helpottaisi kuitenkin hyväksikäyttöön puuttumista työlainsäädännön ja työehtosopimuksen selkeän sääntelyn ansiosta. Vaarana tosin on, etteivät väärinkäytökset tule koskaan ilmi. Teollisuusliitto on huolissaan lupa- ja tarkastusviranomaisten rajallisista resursseista.

Kolmansista maista saapuvat kerääjät ovat usein kielitaidottomia, vähäisissä määrin tietoisia työehdoista ja valtavan elintasokuilun vuoksi joskus jopa valmiita luopumaan omista oikeuksistaan. On ensiarvoisen tärkeää, että Suomessa kaikki työsuhteessa olevat työskentelevät samoilla ehdoilla.

Vastuu työehtojen noudattamisesta on työnantajalla, mutta viranomaisten tulee aktiivisesti edesauttaa sitä, että kausityöhön saapuvalla työntekijällä on jo ennen maahantuloa hänen ymmärtämällään kielellä tietoa alakohtaisista työehdoista sekä oikeudesta järjestäytyä ja hakea tarvittaessa apua. On löydettävä myös poliittista tahtoa kehittää monimuotoistuvia suomalaisia työmarkkinoita reilun kohtelun, korkean moraalin ja terveen kilpailun suuntaan.

Erityisenä huolenaiheena Teollisuusliitto näkee korkeat kustannukset, joita mantereen yli matkaaville työntekijöille kertyy, sekä yritysten rekrytoinnissa ja työn organisoinnissa apunaan käyttämät koordinaattorit. Lyhyeksi ajaksi matalapalkka-alalle työllistyminen ei lähtökohtaisesti ole kannattavaa korkeiden matkakustannusten, työhön tarvittavan lupamaksun sekä sellaisten

työnantajan järjestämien majoitus- ja ateriakustannusten osalta, joihin ei itse pysty käytännössä vaikuttamaan. Välikäsinä toimivat koordinaattorit saattavat välittää työntekijöille virheellistä tietoa työsuhteeseen liittyen tai perivät työntekijöiltä laittomia työnvälitysmaksuja. Vaikka kerääjien oikeusasema parantuisi työsuhteen myötä, eivät esimerkiksi Thaimaasta saakka matkustavien työntekijöiden käteen jäävät ansiot kulujen jälkeen välttämättä edelleenkään ole suhteessa tehtyyn työmäärään verrattuna. On myös kohtuutonta, että työtä joutuu tekemään lähtökohtaisessa velkasuhteessa kotimaassaan tai työnantajaan Suomessa.

Teollisuusliitto kannattaa lain mahdollisimman pikaista voimaantuloa, sillä se on sekä alan yritysten että alalle työllistyvien etu.

Helsingissä, 6.11.2024

Riikka Vasama, ulkomaalaistaustaisen työvoiman yksikön päällikkö